Tečaj XIV. **NOVICE** List 96.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 29. novembra 1856.

Njih c. k. apost. Veličanstvo so blagovolili c. k. deželnemu poglavarju krajnskemu sledeče lastnoročno pismo izročiti:

Dragi grof Chorinsky! Sprejem, ki ga je glavno mesto Moje dežele Krajne napravilo Meni in Moji Gospé Ženi, in pa neprestano prizadevanje Ljubljančanov, Nama Naji bivanje med njimi z razodetjem svojega veselja in z dokazi svoje udanosti olepšati, Mi daje priložnost Vam sporočiti, da jim daste za to Mojo hvaležno pohvalo na znanje.

Ob enem pa razodevam tudi Vam Svojo popolnoma zadovoljnost z vodbo te dežele in nje rednim stanom, ki je posledek zaslužne delavnosti Vaše.

V Ljubljani 20. novembra 1856.

Franc Jožef s./r.

Nju Veličanstvi presv. Cesar in Cesarica v Ljubljani.

(Konec.)

Po noči, polni veselega hrupa, nastopil je praznični dan — dan godú presvitle naše Cesarice Lizabete, kterega je hotla v središču svojega vedno zvestega naroda obhajati. Spoznali pa so Ljubljančani tudi ta dokaz nježne ljubezni svoje Cesarice in častili so ta dan kot prazničen dan. Vse štacune so bile zaperte, vsa barantija je mirovala — bila je Ljubljana vsa v nedeljski obleki, in po ulicah olepšanega mesta se je sprehajala brezštevilna množica, ktera se je kupičila najbolj tam, kjer se je čulo, da prideta Cesar in Cesarica. Po vseh cerkvah v mestu in predmestjih pa so se péle sv. maše z zahvalno pesmijo. Ob devetih so prišli Cesar v cerkev k nunam, kjer so knezoškof maševali in so se snidili vsi vojaški in civilni oblastniki; po maši so ogledali na kongresnem tergu zbrane tukajšne vojake vseh kerdel, ki so s turško muziko potem memo Njih šli. Ob desetih pa so bili presv. Cesarica pri tihi maši pri nunah.

Dopoldne so obiskavali Cesar še mnogo ces. uradnij; bili so tudi v jetnišnici, in memogredé so obiskali tudi cukrofabriko. Kodarkoli so se po ulicah prikazali, so jih spremljevali veseli „Živijo"-klici. Popoldne sta bila Cesar in Cesarica v muzeji in ogledovala delj časa imenitnosti, ki jih hranuje ta domača nabirka. Ob dvéh so prišli Cesar na strelišče, ki je bilo v ta namen krasno okinčano in za slovesno streljanje pripravljeno; mestni župan gosp. dr. Burger z odborniki mestne županije in pa nadčelnik strelcov gosp. Anton Galle z vso družbo strelsko so Jih spodobno sprejeli. Na prošnjo nadčelnika strelcov: naj bi blagovolili enekrat streljati, vzamejo puško v roke in ustrelé 6krat tako dobro, da se je berž vidilo, da so popolnoma mojster. Več časa so se mudili na strelišču, ktero Jim je močno dopadlo, in se prijazno pomenkovali o tem in unem; pred odhodom so se zapisali v pametnik, kteri bo hranil še poznim vnukom pomin slovesnega dneva, da je vitežki cesar Franc-Jožef tù streljal. Potem so se peljali na grad ogledat z grada okolico ljubljansko. — Zvečer so Nju Veličanstvoma na čast napravili deželni stanovi slovesen ples v kazini. Drevesne ulice, memo kterih pot v kazino peljá, so ta večer lesketale v novi sjajnosti in nas opominjale tistih rajskih lepotij, ki jih beremo v pravlicah jutrovih dežel „Tausend und Einer Nacht". Pa tudi plesišče je bilo skozi in skozi v naj večjem lišpu; deželni stanovi so dali nalaš za to prazničnost podobo presv. Cesarice po našem domačem umetniku gosp. Stroj-u malati, ktera je s podobo Cesarjevo kinčala dvorano. Ob poldevetih prideta Cesar in Cesarica, in vesela množica, tù zbrana iz vseh krajev dežele, se raduje o nazočosti Nju Veličanstev. Ostala sta dobro uro, in se priljudno pogovarjala sedaj s tem, sedaj z unim, v tem, ko se je par za parom sukal okrog. Proti desetim sta preslavna Gosta zapustila veselíco, ker drugo jutro zgodaj sta se namenila nadaljevati Svojo pot v Terst.

Odhod Nju Veličanstev smo že popisali. Povedati imamo pa še, da slovó jemaje od Ljubljančanov presvitla Gosta nista pozabila siromakov in nekterih drugih ustanov; tako so presv. Cesar podarili 2000 gold. ubogim ljubljanskim, presv. Cesarica pa 200 gold. nunam, 200 gold. usmiljenim sestram v bolnišnici, in 200 gold. gojilnici malih otrok. —

Popisali smo tedaj s kratkimi čerticami, kako slovesno so Ljubljančani obhajali nazočnost Nju Veličanstev; kdor je sam vidil in slišal, nam bo pravico skazal, da nismo nikjer nič prenapeli, ampak vse le resnično popisovali, kakor je bilo. Omeniti pa imamo sedaj še, da ne le z unajnim lišpom so razodevali Ljubljančani svoje veselje, temuč da so tudi skerbeli, da tudi siromak je mogel god presv. svoje Cesarice radostnega serca obhajati, pozabiti ta dan nadloge svoje in vesel biti z veselimi. Tako je hranilnica ljubljanska (Sparkasse) darovala 500 gold., da je vsak mestni siromak dobil ta dan 1 gold.; pa tudi množica 95 babic in starčikov, ki so v mestni siromašnici, je bila ta dan židane volje, ker je gosp. Samasa, kot oskerbnik te ubožnice, vsakega pogostil z dobrim kosilcem: rajžem, mesom, kruhom in vinom. Popravimo pa pri ti priložnosti pomoto poslednjega lista, da tistih 500 gold., ki jih je darovala dobrodelna cukrofabrika, je ona določila v podporo mestni županii za osvečavne stroške.

Sklenemo pa popis ljubljanskih slovesnost s tem, da povémo, da tudi mnogo pesnikov naših se je oglasilo, ki so prepevali v mnogih jezikih veselja dní. Pesmi „Novic" so našim bravcem znane; v „Danici" je zapel gosp. vrednik Jeran slovensko, v „Laib. Zeit.", ko je prinesla lepo podobo nekterih krajnskih krajev, pa gosp. vrednik Dežman nemško; gosp. dr. H. Kosta je ob trojnih priložnostih zložil tri nemške; pa še druge pesmice so nam prišle v roke, kterih pesniki nam niso znani. Gosp. učniki ljubljanske gimnazije so zložili zbirko šesterih pesem v spominek Nju Veličanstvoma, v kteri nahajamo dve latinske, tri nemške in eno talijansko, — nobene pa domače slovenske; po pravici se čudijo ljudje, da po tem takem

smo Ljubljančani bolj Lahi kot Slovenci, ker talijanščina je nadomestovana v ti zbirki, slovenščina pa ne. Čuda golemo! —

Po vsi poti od Ljubljane po železnici do Postojne kakor tudi v Postojni in dalje naprej so Nju Veličanstvi pričakovale nove znamenja živega in serčnega veselja. Ko so se deželni gospod poglavar grof Chorinski z stanovsko deputacijo poslovili v Postojni od Nju Veličanstev in se Jima še enkrat ponižno zahvalili za osrečivno obiskanje krajnske dežele, so blagovolili presv. cesar Svojo posebno zadovoljnost razodeti z vsem, kar so na Krajnskem doživeli. Obljubili so pa tudi, da nazaj gredé bojo obiskali postojnsko jamo, ktera, kar od priprav vémo, ki se delajo pod marljivim nazorništvom dvornega svetovavca gosp. grofa Hohenwart-a, se bo ta dan pokazala v takem blesku in lišpu, kakoršnega nobeno človeško oko še nikdar ni vidilo v teh podzemeljskih prostorih.

Svèt našim Dolencem.

V nekterih krajih Dolenskega, v okolici Višnjagorski in dalje doli v Trebniški okrajni, je, kakor smo še le zdaj zvedili, razsajala med konji huda bolezen, da v 24 ali 48 urah je poginilo več konj.

Večidel so ljudjé mislili, da je bolezen ta tišavka „Koller". Če ji je po unanjih znamenjih res zlo podobna, se vendar loči od nje popolnoma; navadna tišavka je počasna bolezen, ktera terpí več tednov, včasih tudi več mescov, in poglavitni nje sedež je v možganih, tudi ni nikoli kužna.

Vsa druga je pa ta bolezen, ktera se vleče že po malem od sv. Jakoba, in je tù ín tam razodela, da se širi, čeravno ne vselej, vendar saj včasih po nalezbi. Ona ima to lastnost, da se živini po neki posebni oskrumbi zraka ali ljufta (Miasma) krí tako spridi, da postane vsa černa in gosta kakor kolomaz (šmir) in da se tù in tam vidijo pod kožo in tudi drugod rumeni razlivi, včasih so jetra, včasih vranica, včasih pljuča itd. zalite s to černo kervijó, ktera zdraži tudi možgane tako hudo, da začnejo konji v zid tišati ali da nekteri celó divjajo kakor nori.

Je tedaj ta bolezen ravno tista, ki je lani v Litijski okrajni, posebno v Zagorji, spravila veliko konj in se sajovec ali metljaji, po našem čerm (po nemško Pferdetyphus) imenuje in tedaj spada v versto antraksa ali „Milzbrand-a".

Treba je, zdrave konje od takega bolnega berž ločiti in če ni mogoče drugam, jih saj na drugi konec štale postaviti, ker ni varno, da bi konj od konja bolezni ne nalezil; dobro rejenim naj se berž iz pervega začetka puša in 8 do 10 maslicov kerví zvame iz vratne žile (pušanje na trebuhu je neumno in brez prida); če pa bolezen že terpí kakih 10 ur, je pušati že prepozno; — berž naj se začne tudi glava z merzlo vodo močiti in prav pridno; — notri naj se bolniku vliva, če ni zdravnika pri rokah, saj navadne solí, po 2 periši v maslicu vode raztopljene, vsake dvé uri; še bolji je dvojna sol (Doppelsalz) in solitar; une 6 lotov, te pa 1 lot na enkrat v vodi raztopljene; če bolezen že kakih 10 ur terpí, naj se raztopljenemu solitarju prideva kafre po pol kvinteljca na enkrat.

Štala, v kteri je kak konj poginil, se mora po postavi do dobrega očediti, zato je treba, da vsak gospodar ako mu zbolí živina, to pové svoji kantonski gosposki. — Merha se mora po postavi zakopati in koža se mora skozi 48 ur v apnénem lugu namakati, da se v nji mogoča kužnina pokončá.

Ta kuga je sicer že večidel potihnila, pa utegne kadaj spet priti. Da se bolezen odverne, je treba, da štala ni soparna, — da se živina preveč ne zdela in potem ne prehladí, da dobiva dosti dobre čiste vode, in da se ji zjutraj in zvečer perišče solí med zobanje verže, dokler se je bolezni v kakem kraji bati. Pušati ni treba pred, — k večjem kakošnemu posebno debelemu konju.

Malega gospodarja bogastvo.

(Dalje.)

Ako pa se je gospodar po tem prepričal velike cene živinskega gnoja, mu bo to nauk, kako je treba z gnojem umno ravnati, da si pridobí iz njega naj večji dobiček. Škoda, da je tako malo kmetov, kteri v tem prav ravnajo. Hočemo jim tù ob kratkem povedati, kako naj se vedejo, da jim ne uíde velik dobiček.

Pervo je, naj kmetovavec, če mu je le mogoče, tudi poleti obderží svojo živino v hlevu in naj je ne goni po spašnikih, na kterih več strada kot vživa, se po poti zdela, zraven pa gnoj celega dnéva trosi po svetu.

Drugo je, da si napravi hlev in gnojniše tako, da mu zlata vredne gnojnice celó nič ne uíde, ampak da si vso priderží za polivanje gnojniša ali gnojnega kupa, namesto da se steka po dvorišu in po ulicah in mlakuže dela; zatega voljo je tudi treba, da se gnojniše tako napravi, da ga deževnica ne spira.

Tretje je pa skerb, da gnoj na gnojnišu ne zgubí svojih najtečniših delov, to je, da mu jih sapa in sonce ne odnese; zatega voljo je treba, da gnoj vselej, kadar ga iz hleva spravlja, berž in lepo enako po gnojnišu razkida, in večkrat in pogostoma s perstjo ali cestnim blatom pokrije, ali da gipsa čez-nj potrosi ali pa štupe tiste plave solí, ki se plavi vitrijol imenuje.

Če bo gospodar tako pazljivo ravnal z gnojnišem, in bo svoji živini v vsem pridno stregel, jo snažil in za snažnost vsega hleva skerbel, in če bo zraven tega gospodinja še pridno na to gledala, da se ne bojo nje kravice nemarno molzle, ampak vselej jim vimena do zadnje kapljice spraznile — mu bo živina kmali največje bogastvo.

Ne moremo zamolčati, da tudi krave se dajo vpregati in da ravno malemu gospodarju utegne v gotov dobiček biti, ako s pametjo vprega tudi krave. Če je namreč njegova kmetija tako majhna, da si ne more par kónj ali par volov za svoje poljske dela deržati, si mora, če ima vendar par konjičev ali voličev, z vožnjo na cesti kaj prislužiti, kar pa je malokrat brez škode za njegovo kmetijstvo, ali pa mora z najeto živino svoje dela na polji opraviti, kar ga spet v škodo nese, ker mu nobeden brez plačila svoje živine ne dá, in verh tega pa še mora čakati, da sosed sam svoje poljske dela opravi, preden mu posódi živino; to pa mu hodi pri setvi in žetvi večkrat navskriž. Če pa ima, postavimo, 3 krave, zraven pa par slabo rejenih kljuset, bi se mu gotovo bolje splačalo, ako bi namesto kónj si raji kupil četerto kravo, in bi s temi čveterimi repi, sedaj z dvéma, drugikrat pa spet z dvéma, opravljal svoje poljske in druge dela. Kolikor si je pri konjih klaje prihranil, bo lahko redil četerto kravo, pa še unim trem bo mogel bolje streči, — po tem pa mu krave, če jih v pravi meri vprega, ne bojo veliko manj molzle. In čeravno mu manj molzejo, mu bo rajtenga kazala, da bo vendar še na dobičku, ako vzame v rajtengo to, kar si je prihranil s tem, da ni redil par kónj ali volov. Niso pa to prazne besede, le iz kakih bukev vzete, ampak vsakdanje skušnje učé to v zgornji Avstrii, na Marskem in Ogerskem, kjer je dosti malih gospodarjev, kteri ravnajo tako in se ne sramujejo s kravami orati in druge poljske dela opravljati; saj dobro obdelano polje in dobro rejene krave mu niso v sramoto ampak v čast, in živa priča, da pod očmí pridnega gospodarja se zamorejo tudi krave vpregati brez škode za molžo.

Od druge živine imamo manj povedati, nekaj zato, ker je za malega kmeta manj važna, nekaj pa zato, ker spada bolj v skerb gospodinjam, od kterih pa vémo, da ne berejo rade, in ktere to, kar so se manj naučile, namestujejo z nekim prirojenim duhom rednosti in skerbljivosti za svoje živinčeta. Z malo besedami bomo tedaj se pogovorili od druge živine.

Žlahna ovca je v takih deželah, kjer je kraj ovčji reji ugoden, zlo imenitna živina za velike posestnike, za

malega kmeta pa ni; za-nj je bolj domača ovca, pa še ta se mu bo le takrat splačala, kadar živí v kaki soseski, kjer je toliko ovčjih spašnikov, da si vsi sosedje skupaj zamorejo deržati občinskega ovčarja. V takih okoljšinah gré potem posamnemu malemu gospodarju le ta skerb, da tisto malo ovác, ki si jih je obderžal čez zimo, preskerbí z dostojno klajo in soljó, in da čedno derží hlev, ako si želí močnih in zdravih jagnjet izrediti. Pa tudi pri ovcah mora gospodar na to misliti, da ima dovelj klaje. Kakor je pri govedih za 100 funtov žive teže 3 funte sená ali senene vrednosti na dan potreba, ravno toliko se je rajta za ovce; — če tedaj rečemo, da ena ovca vaga 60 do 70 funtov, ji je tedaj 2 funta sená na dan treba ali pa kakošne druge klaje, ktera senó namestuje, ktera pa mora biti suha in da dobro redí, ne pa mehka in slaba, sicer se ne bo odkrižal boleznim, ktere se le prerade utepajo v ovčjo čedo, in zoper ktere sol in grenke korenine, kakor encijan, kalmež in enake naj več premorejo. Bolje pa je še vselej bolezen odverniti kakor že pričujočo ozdravljati — pa morebiti ne ozdraviti. (Dalje sledí.)

Ogled po svetu.

Kraj in življenje na bregovih ogerske Donave v Budi in Peštu.

Spisal Šimen Šubic h koncu oktobra 1856.

(Dalje.)

Okroglast hrib sedí na večerni strani kakor da bi hotel v dolino. pa se je skesal in podaja svoj herbet drugemu hribčiku, ki ravno na večerni strani Bude sega čez prijazno dolino; pa tudi on je omagal in se vsedel v dolino, ktero je nekoliko proti večerni strani zanesel. Unkraj doline so hribčiki, ki se deržé herbta nad staro Budo.

Zdaj imamo celo dolino za terdnjavo v Budi, kakor ji hribčiki delajo meje. — Prijazna, široka dolina se raztegnje od predmestij tje proti večeru do zadnjega hriba, ki smo ga na koncu doline obiskali. Vsa dolina je skoraj brez razločka en vinograd. Hribčiki, ki se vzdigujejo iz nje, so spodaj lepo obdelani z vinogradi, na verhu so pa višji ostali z lesom obraščeni, in to jim daje kaj prijazno podobo, posebno če si še mislimo lepe bele hiše, razdeljene tam po dobravah gori do večih lesov.

Precej velika je ta dolina, pa nima nobene tekoče vode. Kako čudno se mi je to zdelo, ko na vprašanje: ali ne teče tukaj nobena voda? zvém, da nobena. — Lepe planjave, prijazne dobrave in senčnate senožeti so lepota tega kraja; lesovi in vinogradi, hribčiki in zložne doline spremljajo prijatla natore. Kakor pa je prijeten kraj, vendar le nekaj pogreša okó, ki je bilo vajeno mogočne natore z vsakterimi njenimi darovi. Ne le gojzdi in dobrave, ne le grički in dolinice delajo kraje prijazne, ampak posebno živa in bistra podoba vodá, — in teh pogreša okó. Kak razloček je med hribom, ki nima nobene grape, in pa med nim, ki mu za vsakim sedlom voda po skalovji igra! Kaj je dolina brez potoka proti uni, po kteri se stekajo čiste vode med njivami in travniki! Tukaj, kjer ni ne grape, ne potoka, se dozdeva, kakor da bi bila zaostala žlahna žila naše zemlje, ktera vse oživlja. Res je, da zelenjad po dobravah kakor po lesovih precej potrebne vlage ohranuje; al kje se hočejo delati vodni soparji, ki zemljo napajajo, kadar pride vročina in pa suša ž njo? — kje se bo napila živina zdrave vode, kje bo človek ugasil žejo s čversto studenčnico? Ljudjé imajo sicer tukaj svoje kapnice ali mlakuže, pa te malokje točijo čisto vodo; povsod je mlakuža podobna apnéni vodi po barvi in po okusu.

Pustimo kreg zoper natoro, da ni obdarila vseh okrajin z enako ljubeznijo. Tam v srečnih krajih, kjer se bolj čokastih hribov deržé manjši hribčiki, tam izvirajo studenčnice, tam je grap in vodá, da se jih komaj ogibljejo, pa ljudjé ne vedó ceniti njih velike imenitnosti, ne njih neizrekljive dobrote. Kar pa tukaj vode primanjkuje, si je človeška delavnost z obdelovanjem vinogradov pridobila. Veliko vina se prideluje po goricah krog Bude. Kdor ima kaj cvenka pod pavcom, mu ni treba ne žeje terpeti, ne mlakuže piti. Bele in černe vina slové po svetu pod imenom „budanskih vin“. Res je, da se po vinu vname serce, da vino hitreje veselje zbudí, — toda čverste studenčnice hribovskih krajev, bistrih vodá senčnatih virov vendar človek pri vsi vinski sladkosti pozabiti ne more.

Čeravno pogrešamo tukaj živih vodá, je vendar ta dolina pod Ivanovo goro naj lepša v celi okolici. Prijazen je pogled iz terdnjave proti jutru tje čez Donavo in čez Pešt, — lepo se žarita ob sončnem izhodu hribovska herbta, ki deržita na obéh straneh naše Bude k Donavi, — polna je življenja tihotekoča Donava. Dozorilo je grojzdje na vinskih tertah, in zdaj se že rumené terte krog verhov, spodaj so pa še temno-zelene; tudi verh hribov že listje gojzdom postelja; slovó že jemlje od drevja, pozna jesen ga sili na zemljo, toda še je lepo viditi čversto dopolnjeno rast; vesel ga je popotnik, vesel rokodelec. In tega veselja se udeležuje tudi ptujec; tudi njegove očí se veselé lepih rodovitnih hribčikov in dolinic, posebno pa rumenkastih tert, ki nam pričajo, da so nam ljudjé dosti dobrega vina pripravili. — Mene, pa vleče menda koli še kaj druzega tje po ti dolini, ki jo imam tako rad. Pač se ozira okó tje proti večeru in rado bi odkrilo, kar me veže na te prijetne večerne kraje, — al hribi so prenevošljivi! Do sem pa ne dalje me pusté večerni mejniki, in ko jih prašam: zakaj se tako terdovratno ustavljajo mojim očém? pa ne vedó kaj reči; vendar le se mi zdí, kakor da bi me molčé nagovarjali: „zdaj si tukaj; vživaj kar ti tukaj ponuja natora in upaj in veseli se, da boš še vidil tisto preljubo zemljo, ki je deleč za nami“.

Želja viditi hribovske kraje, me je večkrat speljala na bližnje in na dalnje hribe. Dolgo smo hodili med vertovi, med njivami in vinogradi pa med hišami, ki se lepó iz drevja belé. Ko pa pridem gori na najvišje hribe, se je želja sicer spolnila, da sem vidil pod seboj dolino pa Budo in Pešt. Toda še ni bila perva spolnjena, se je unela že druga želja, viditi tudi tje čez višnjevi hribški rob, kamor okó še ni seglo. — Ako se človeku spolnijo vse želje, mu gotovo saj še ena v sladkem upanji odpira druge nove poti. Tje po svetu deleč deleč ga vleče dolžnost, po svetu se pa tudi želí; vidil bi rad, bi rad skusil vse in živel povsod, bi rad zvedil kar je nekdaj bilo tukaj in kar bo, — ali če je še toliko dosegel, vendar le želje njegove še niso ugasnile, ni dosti novih krajev; iz dežele v deželo ga pelje spomin, spremljuje ga sladko upanje in sladke sanje gredó ž njim čez hribe in doline, kamor ne vidi nobeno okó. In kjer ni dosti spomina na zemlji, se obračajo želje in upanje tje na nebo in unkraj neba, kjer vodi Božja modrost svetove kakor nas in našo zemljo.

Kraje poznamo, — sedaj obišimo še ljudí. Ob teržnih dnéh narajmamo na tergu ljudí mnogoverstnih narodov: tam prodaja Slovan, Ilirec ali pa Slovak, tukaj Madžar, tam spet Nemec. Saj bi se bilo tudi čuditi, da bi tukaj ne bilo Slovana, kolikor smo jih vidili prek Donave doli proti Peštu, ko so delali po polji okrog železne ceste. Slovakov je precej v Peštu, imajo skoraj celo veliko predmestje „Josefstadt“ pod seboj; Ilirci se pa Bude deržé, in tukaj se šteje „Razenstadt“ za njih predmestje. Sicer je Buda bolj nemško, Pešt pa bolj ogersko mesto. — Kakor cvetlice po dobravah, so tukaj pomešani narodi. Marsiktere cvetlice, ki lepšajo zdaj verte po naših krajih, so bile nekdaj domá v Azii, druge pa so domače ljubice našega kraja. Tudi ogerski ali madžarski narod je slovanski domačíi ptuja cvetlica človeškega debla. Kakor so krepke postave in živega djanja, vendar ti samopravni, ponosni sinovi sirove azijatiške natore niso nič opravili zoper slovanski jezik. Povsod so se jim omikovali, in vedno jim je bilo zemlje preveč, da so se celó jele naselitve iz Nemškega, pa še je jim ostaja. Kakor povodinj jih zaliva od začetka njih

evropejskega življenja slovanski narod in ž njim vred jih zadreguje tudi nemški od časov njih naselitve. Noter do serca ogerske dežele segate dve slovanske veji: Slovaki od severa doli, Ilirci ali Serbi pa od juga gori; noter do tje pa sega tudi nemški narod. Iz Bude v Pešt si podavajo južni in severni Slovani rokó, in zraven njih se poganjajo Nemci, kakor da bi mogli prekositi Madžare. (Dalje sl.)

Novičar iz raznih krajev.

Silna burja, ki je razsajala perve dní ob dohodu Nju Veličanstev v Terst, je potihnila v nedeljo tako, da je bilo mogoče slavnima Gostoma na čast mesto, luko in okolične humce razsvetliti; po popisu „Triest. Zeit.“ je bila osvečava prekrasna. Ker je bilo vreme ugodno, so se peljali Cesar s Cesarico v pondeljk po morji na vojni ladii „Lizabeti“ v Muje, kjer je bila ces. fregata „Adria“ pervikrat v morje spušena; na ladii ti so sprejeli Cesar deputacijo Istersko. Iz Gorice so prišli knez in nadškof goriški dr. Gollmayer se poklonit Nju Veličanstvoma. V torek zjutraj sta preslavna Gosta na ladii „Lizabeti“ odrinila v Benetke, v kterih sta slovesno sprejeta in dospela ob polištirih popoldne, kjer bota več časa ostala. — Dunajska kmetijska družba dela že velike priprave za razstavo kmetijskih pridelkov in izdelkov, ktera ima biti prihodnje leto mesca maja na Dunaji in obseči vse dežele avstrijanskega cesarstva. Domoljubje veléva tudi našim kmetovavcem po slovenskih deželah, da pošljejo, kakor smo v „Novicah“ že obširno govorili, svojih lepših pridelkov kaj v razstavo, da se bo tudi njih imé s pohvalo imenovalo ali da jih doletí celó kakošna svetinja. — 22. dan t. m. je nagloma umerl v Pragi iz deržavnega zbora na Dunaji leta 1848 kot njega predsednik občeznani gosp. dr. Strohbach, 23. dan t. m. pa na Dunaji visokoučeni baron Hammer-Purgstall, kteri je Evropi odperl zgodovino in pesništvo jutrovih dežel; bil je po rodu Štajarc, rojen v Gradcu leta 1774. — Ban horvaški grof Jelačič je za pljučno boleznijo nevarno zbolel, pa po poslednjih zagrebških novinah mu je že nekoliko odleglo. — Pretekle dní so bili, kakor se v časnikih bere, viharji grozno sili po večjem delu srednje in severne Evrope; čuden prikazek je bil tudi ta, da je po nekterih krajih zlo sneg šel, ob enem pa se bliskalo in treskalo. — Že dolgo se mota klopčič o turško-rusovskih zadevah, pa se menda bolj zametuje kot razmotuje. Pred malo dnevi za turškega ministra unanjih oprav izvoljeni Ali paša je že spet odstopil od svoje službe; zadrege, v ktere je prišel, ker je od ene strani tišal va-nj francozki, od druge pa angležki poslanec, so ga napravile, da se je odpovedal svoji službi; z njegovim odstopom se je sicer v Carigradu obernil stan angležke in avstrijanske vlade gotovo na bolje, — al če francozka vlada ostane pri svoji termi, bo razcep med francozko in angležko vlado čedalje huji. Kar pa se tiče vseh teh razpertij, ne bo menda pred pravde konec, preden se ne snide v Londonu deržavni angležki zbor, kar pa se bo zgodilo še le v sredi mesca januarja prihodnjega leta. — Če je res, kar se časniku „Presse Belge“ iz Pariza telegrafira, je knez Goršakov razposlal rusovskim poročnikom pismo polno spravnega in zmernega duha, — al rusovska vlada se ne odpové pravici do Bolgrada in terja, da se še enkrat snide zbor; kar bo ta sklenil, temu se hoče udati. — Rusovskega vélikega kneza Konštantina pričakujejo v Pariz, kjer nek za-nj že pripravljajo palačo Elysésko; čez Marsiljo in Toulon hoče iti v Nico k svoji materi cesarici. — Na Španjskem se pripravljajo čisto nove reči. Ustavni vladi sovražna stranka absolutistov si prizadeva na vso moč, da bi se kraljica odpovedala vladii in jo izročila svoji najstarji hčeri, ki je sedaj 5 let stara; ta princesnja pa naj se zaročí z princom Karolom, ki je 9 let star vnuk Don Karlosa, kteri je iz odstavljene španjske kraljeve rodbine, pa še zmiraj misli pravico imeti do prestola španjskega. Po tem načinu mislite obé kraljeve hiši po kervi se stopiti in tako rodbino napraviti, ki bo obema strankama všeč. Dokler pa maloletna otroka ne dorasteta, naj vlada namestno vladarstvo. To namestno vladarstvo naj bi bilo sostavljeno iz več svetovavcov, med kterimi se imenuje kralj Frančišk, mož sedanje kraljice Izabele in pa princ Don Juan, oče prihodnjega, sedaj še maloletnega kralja. Kraljica se še zlo brani tem nameram. — Pravijo, da ključ za zastavico: zakaj da Angleži tako pisano gledajo Ruse, je iskati v Azii, kjer so Rusi Angležem terdo za petami.

Slovenske národne pesme
po Varaždinski okolici in po bližnjem Štajerskem.

Nabral M. Kračmanov *).

1. Jankičeva draga pošla je za drugega **).

Išel mi je Jankič dalako na senjem,
Prodal je konjiča, kupil je divojku,
Ju je peljal dimo svoji stari majki:
To je vaša sneha, vaša prava sneha,
Vi si ju hranite, još lepše vučite,
Ja pa moram iti cara doslužiti;
Ako mene ne bu tri leta na punom,
Tri leta na punom, jeden tjeden više,
Onda pojdi, draga, draga za drugoga.—
Tri leta su prešla, jeden tjeden više,
Tri leta na punom, jeden tjeden više,
Pa je prešla njegva draga za drugoga.
Jankiču se senja, senja zesenjala,
Da je prešla njegva draga za drugoga.
Jankič je turoben, Jankič je žalosten,
Pitala ga njegva, njegva ta carica:
Kaj je tebi, Jankič, kaj si tak turoben?
Senja mi se senja, senja zesenjala,
Da je prešla moja draga za drugoga.
Idi, idi, Jankič, vu pisane štale,
Pa si ti obsedlaj svoga vranca konja,
Pa si jaši dimo svoji stari majki.
Dober večer, majka, moja stara majka,
Jeli bi vi dali siromaku stana?
Nemrem nemrem dati siromaku stana,
Kajti imam punu, punu hižu svatov.
Išel je je Jankič k staroj starešini:
Jeli bi vi dali siromaku stana?
Morem morem dati siromaku stana,
Jankiča v hižicu, konjiča v štalicu,
Jankiču pečenke, konjiču večerke
Jankiču žganice, konjiču vodice. —

*) Večidel teh pesem sem dobil od žensk, ki so koruzo obirale, ker takrat navadno popevajo. Zapisal sem jih, kar je bilo moč, po besedah in po izgovarjanji. Ker pa niso vse pevke iz enega kraja doma, se vé, da se nektere različnosti primerijo. Zato tudi ne more biti pisava vsa enaka. *Lj* in pa *nj* se večidel ne izgovarjajo po pravilu, *lj* je kakor čist *l*, na priliko pole, vola; *nj* se izgovarja ali kakor sam *n*, na pr. kon, nega; ali pa se po dolenski izpušča, na pr. koj, jega, namesto konj, njega. Kjer mora po pravilih stati v slovenskem *o*, — v serbskem pa *u*, se sliši v nekterih krajih sam *u*, v drugih sam *o*, v spet drugih pa mešajo: roka in ruka, ruku in roko, ali pa tudi ruko. Druge malenkosti bo vsak sam lahko zapazil. Tudi je viditi, da nekterih pesem nekaj manjka.

**) Vsaka versta se po dvakrat poje.

Pogovori vredništva.

Gosp. J. K. v P.: Da je za vrat tako dolgo privezana posterv, dokler je smerdeti začela, zoper terdovratno očesno bolezen dvakrat pomagala, in da mizarski lim celi rane — utegne biti. Al bolezni so sila različne, in nevarno je priporočati kaj, da bi se rabilo vselej. Taka je tudi s tistim nam dobro znanim „englischen Wunderbalsam“, ki utegne včasih pomagati v rokah zdravnika, kteri razločuje bolezni. Ker pa se „Novice“ bojé, da bi kakošna svetovana stvar se napak ne rabila, se ogibljejo vsem takim priporočilom in zatega voljo vémo, da ste z nami edinih misel, da denemo gosp. J. A: pismo „ad acta“.

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik.**